

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935

ΑΡΙΘ. 3

ΚΑΙ ΑΥΘΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΡΑΣΟΥ

Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ἅπασι εἰς τὸ ζήτημα τοῦ ράσου ἐξ ἀφοριμῆς τῶν προσφάτων παρ' ἡμῖν συζητήσεων περὶ τοῦ γνωστοῦ μέτρου τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως. Πᾶς ἐν ταῖς συζητήσεσι ταύταις λόγος περὶ ἀλλαγῆς τοῦ ἱερατικοῦ ἐνδύματος, περὶ τοῦ ἐπιτρεπτοῦ αὐτῆς ἢ μὴ καὶ περὶ τοῦ συμβιβαστοῦ ἢ μὴ πρὸς τὸ δόγμα οὐδεμίαν ἔχει θέσιν, διότι παρ' ἡμῖν τοιοῦτο ζήτημα δὲν ἠγέρθη, οὐδὲ λόγος ὑπῆρχεν ἢ ὑπάρχει νὰ προκληθῆ. Τὸ περὶ ἀποβολῆς τοῦ ράσου ζήτημα ἐκινήθη ὑπὸ τοῦ προσφάτου νομοθετικοῦ μέτρου τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει κληρικούς νὰ ἐμφανίζωνται ἔξω τῶν ναῶν μὲ τὸ ἱερατικόν των ἐνδύμα καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου κατὰ συγκατάβασιν δῆθεν ἐξηρέθη μόνον ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, μόνος αὐτὸς δυνάμενος νὰ τὸ φέρῃ καὶ δημοσίᾳ, ἀλλὰ καὶ μόνον ἐπὶ ἐξάμηνον, καὶ τοῦτο συνεπεῖα εἰδικῆς ἀδείας τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, δυναμένης νὰ ἀνανεοῦται κατὰ τὴν λῆξίν της.

Ὁ νόμος οὗτος, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐνεποίησεν ὀδυνηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν κόσμον, διότι ἠσθάνθη τὸ ἀπροσδόκητον μέτρον ὡς δεινὴν προσβολὴν πρὸς τὰ ἱερά του θέσμια, ὡς καὶ πράγματι εἶνε. Οἱ τοῦρκοι ὑπεκρίθησαν κατάπληξιν διὰ τὴν τοιαύτην ἐντύπωσιν, ἐνῶ ἐπὶ αἰῶνας ὄλους συμβιώσεως μεθ' ἡμῶν ἐγνώριζον κάλλιστα τὴν θέσιν τοῦ ράσου παρ' ἡμῖν, διὸ καὶ ἄριστα προεγνώριζον τὸν ἐν τῷ ὀρθόδοξῳ κόσμῳ ἀντίκτυπον, ἀλλὰ προέβησαν σκοπίμως εἰς τὸ μέτρον ἐπὶ τῷ τέλει ἀκριβῶς νὰ πλήξουν. Δυνατὸν ἢ λεγομένη «πολιτικὴ» νὰ εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ λαλῇ εἰς παρεμφερεῖς περιστάσεις ἄλλην γλῶσσαν, ἰδικὴν της φρασεολογίαν· ἀλλ' ἢ ἐκκλησιαστικὴ, ἢ θρησκευτικὴ

συνείδησις μίαν ἔχει καὶ ὀφείλει νὰ ἔχη γλῶσσαν, τὴν γλῶσσαν τῆς εὐλικρινείας καὶ τῆς ἀληθείας, ἢ γλῶσσα δὲ αὕτη δὲν δύναται ν' ἀποκρύπτῃ ὅτι ἐν τῷ νομοθετήματι τούτῳ ἢ ψυχὴ τοῦ ἑλληνο-ὀρθόδοξου καθορᾶ ἐχθρικὸν κατ' αὐτοῦ μέτρον, μίαν ἐκ τῶν πολλῶν ἐνδείξεων τῆς τουρκικῆς δυσμενείας καὶ μισαλλοδοξίας κατὰ τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδοξίας καὶ κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς θρησκείας. Τὸ κράτος τὸ τουρκικὸν τῆς σήμερον εἶνε, κυρίως εἰπεῖν, ἄθρησκον, κατ' ἃ τεκμήρια ἐκεῖθεν παρέχονται κατ' ἐκάστην, τὸ πρᾶγμα δὲ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἦνε ἀδιάφορον δι' ἡμᾶς καὶ διὰ γενικωτέρους μὲν λόγους, μάλιστα δὲ διότι διαβιοῖ ἐν Τουρκίᾳ μία σημαντικὴ ἑλληνορθόδοξος μειονότης, ἢ ὁποία αἰσθάνεται ὀδυνηρὰν τὴν εἰς τὴν ζωὴν της ἐπίδρασιν τῆς νέας τουρκικῆς νοοτροπίας. Οἱ τοῦρκοι προσεπάθησαν τάχα νὰ δικαιολογήσωσι τὸ κατὰ τοῦ ἱεροῦ ἐνδύματος μέτρον δι' ἐπιχειρημάτων ἐκ γνωμῶν ὀρθόδοξων τινῶν, ὥσει ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι κατεστήσαμεν τὸ ζήτημα κοινὸν συζητήσεως ἀντικείμενον μετ' αὐτῶν καί, ἐπομένως, ὥσει ἀπέκειτο νὰ ἀποστομοθῶμεν καὶ πεισθῶμεν ἐκ τῆς ἰδικῆς των ἐπιχειρηματολογίας. Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν δεχόμεθα θέσιν τοιοῦτου ζητήματος καὶ τοιαύτην συζήτησιν μετὰ ἄλλοφύλων καὶ ἄλλοθρησκῶν· ἢ παρ' ἡμῖν συζητήσις τότε μόνον θὰ εἶχε τὴν θέσιν της, ἐὰν οἰκοθεν, ἐκ τῶν κόλπων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἐκινεῖτο τοιοῦτο ζήτημα διὰ νὰ προκληθῆ μία ἀπόφασις σύμμορφος πρὸς τὴν συνείδησιν τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Ἄρνούμεθα λοιπὸν νὰ συζητήσωμεν πρὸς τοὺς τούρκους ἐπὶ ταύτης τῆς βάσεως, ἀλλὰ δικαιούμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν κατὰ τὴν πραγματικὴν του ἔννοιαν τὸ ἐν λόγῳ μέτρον καὶ νὰ διαμαρτυρηθῶμεν διότι ὁ τουρκικὸς οὗτος νόμος ἐθεσπίσθη κατὰ παράβασιν προφανῆ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης. Τὸ 38

δὲ ἄρθρον τῆς συνθήκης ταύτης ὁρίζει ὅτι «πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Τουρκίας δικαιούνται νὰ πρεσβεύωσιν ἐλευθέρως, δημοσίᾳ τε καὶ κατ' ἰδίαν, πίστιν, θρησκείαν ἢ δοξασίαν, ὧν ἡ ἄσκησης δὲν ἠθέληεν εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστά ἥθη», τὸ 43 δὲ ἄρθρον αὐτῆς διαγορεύει ὅτι «οἱ εἰς τὰς μὴ μουσουλμανικὰς μειονότητες ἀνήκοντες τοῦρκοι ὑπὴκοοι δὲν θὰ ὦσιν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελῶσι πράξεις ἀποτελούσας παράβασιν τῆς πίστεως ἢ τῶν θρησκευτικῶν ἐθίμων». Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι, κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 37 τῆς ἐν λόγῳ συνθήκης, ἡ Τουρκία ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 38-44 περιεχόμεναι διατάξεις ἀναγνωρισθῶσιν ὡς θεμελιώδεις νόμοι, ὅπως οὐδεὶς νόμος ἢ κανονισμὸς ἢ ἐπίσημος πράξις διατελῶσιν ἐν ἀντιφάσει ἢ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας καὶ ὅπως οὐδεὶς νόμος ἢ κανονισμὸς ἢ ἐπίσημος τις πράξις κατισχύσῃ αὐτῶν», διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 44 «ἡ Τουρκία παραδέχεται ὅπως αἱ διατάξεις τῶν προηγουμένων ἄρθρων τοῦ παρόντος Τμήματος, ἐφ' ὅσον ἀφορῶσιν εἰς τοὺς μὴ μουσουλμάνους ὑπὴκοοὺς τῆς Τουρκίας, ἀποτελέσωσιν ὑποχρεώσεις διεθνοῦς συμφέροντος καὶ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, δὲν δύνανται δὲ νὰ τροποποιηθῶσιν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς πλειοψηφίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν», — τούτων λοιπὸν κατὰ τὰ ἄρθρα ταῦτα τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης συμφωνηθέντων, ἡ μὲν Τουρκία, θεσπίσασα τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος νόμον, παρέβη τὴν ὑπογραφὴν της, διότι δι' αὐτοῦ βιάζει τοὺς μὴ μουσουλμάνους ὑπὴκοοὺς της νὰ ἐκτελέσωσι πράξιν ἀποτελοῦσαν παράβασιν πανθομολογουμένης ἱερότητος «θρησκευτικοῦ ἐθίμου» ὁποῖον εἶνε τὸ ἱερατικὸν τοῦ κλήρου τῶν ἔνδνυμα, οὗτοι δὲ δικαιούνται νὰ μὴ ὑπακούσωσιν εἰς τὸν νόμον καὶ ν' ἀνενεχθῶσιν πρὸς τὴν ἐγγυήτριαν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν διὰ τὴν τὸσον κατάφωρον παραβίαν τῆς Συνθήκης, ἣτις ἀποτελεῖ «ὑποχρέωσιν διεθνοῦς συμφέροντος».

Αὕτη εἶναι ἡ ὀρθὴ τοῦ ζητήματος θέσις καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐπόψεως δέον τοῦτο νὰ ἀντιμετωπισθῇ.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ

ΩΣ ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΘΕΙΑΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ

2. Τὰ θαύματα ὡς εἰδικὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ.

Πᾶσα εἰδικὴ πράξις τοῦ Θεοῦ συχνὰ ἐκλαμβάνεται ὡς παρουσιάζουσα μεγάλας δυσκολίας, ἐφ' ὅσον ἐπιμαίεται εἰς τὴν ὁμοιομορφίαν τῆς φύσεως. Ὅπως θὰ ἴδωμεν ὅμως, ἡ ἐπέμβασις αὐτῆ γίνεται καθ' οἶον τρόπον καὶ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Οὔτε ὅμως ἡ θεία ἐπέμβασις εἰς τὴν φύσιν, οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη, παραβιάζουν τοὺς φυσικοὺς νόμους, μολοντοὶ ἀμφοτέρω εἰμποροῦν νὰ παραγάγουν ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἡ φύσις, μόνη, δὲν θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ παραγάγῃ.

Ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις τὸ πρῶγμα εἶνε καταφανές. Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὸ ἀεροπλάνον. Ἐκαστὸν μέρος τοῦ λειτουργεῖ κατὰ ἀκριβῆ συμμόρφωσιν πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους πρῶγμα τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ἡ φύσις μόνη της, διότι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίδρασις τῆς βουλῆσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ὕλης. Τοῦτο ἔγεινεν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ἐγκεφάλῳ, ἐντεῦθεν δ' ὁ ἄνθρωπος ἱκανώθη νὰ κινήσῃ τὰς χεῖράς του καὶ οὕτω κατ' ὀλίγον—τῇ βοήθειᾳ καὶ ἄλλων ἀνθρώπων—νὰ κατασκευάσῃ τὴν μηχανήν.

Τοιοιουτρόπως τὸ ἀεροπλάνον κατασκευάσθη διὰ φυσικῶν μέσων ἑπερφυσικῶς ἐφαρμοσθέντων, διότι πάντα τὰ χρησιμοποιηθέντα μέσα ἦσαν φυσικά, οὐδὲ μία δὲ παραβίασις τοῦ φυσικοῦ νόμου ἔγεινε, καίτοι, ὡς ἐλέχθη, ἡ φύσις ἀφ' ἑαυτῆς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ παραγάγῃ. Ἀπητήθη τι ἔπερ τὴν φύσιν, ἑπερ-φυσικόν, τοῦτο δὲ ἦτο ἡ ἐλευθέρω βούλησις τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄλλὰ καὶ τὰ θαύματα φέρονται γενόμενα κατὰ παρόμοιον μὲν τρόπον, ἀλλ' ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς, ἦτοι δι' ἐπίδρασεως τῆς βουλῆσεως τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς ὕλης. Ἐφ' ὅσον δὲ γνωρίζομεν ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐνεργῇ ἐπὶ τῆς ὕλης, μετεχειρίσθη δὲ αὐτὴν κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ σύμπαντος, οὐδόλωσ ἀπίθανον νὰ τὴν χρησιμοποιῇ καὶ ὁποτεδήποτε ἠθέλε κρίνει κατάλληλον.

Παρακτὸς τούτου ὅμως, ἡ τοῦ Θεοῦ γνώσις τῶν νόμων τῆς φύσεως εἶνε τελεία, ἐνῶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἀτελής. Ἄν δὲ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν περιορισμένην ἐπὶ τῆς φύσεως δύναμιν του καὶ τὴν ἀτελῆ γνώσιν τῶν νόμων της εἰμπορεῖ νὰ παραγάγῃ θαυμαστά ἔργα τόσον ἀνόμοια πρὸς τὰ συνήθη φυσικά καὶ χωρὶς νὰ παραβιάξῃ κανένα ἀπὸ τοὺς νόμους της, πόσω μᾶλλον ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος καὶ πλήρη δύναμιν ἐπὶ τῆς φύσεως ἄσκει καὶ τελείαν ἔχει γνώσιν τῶν

νόμων της. Ἡ ἄρνησις τούτου θὰ ἰσοῦτο πρὸς τὴν ἄρνησιν νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν ποὺ παραδεχόμεθα διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὴν ὁποίαν, σημειωτέον, αὐτὸς ὁ Θεὸς τῷ ἔδωκε. Ὅποτε θὰ ἔπρεπε νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς παρεχώρησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ κἀμνῆ ὅ,τι Αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἠδύνατο. Βεβαίως δὲν εἰμποροῦμεν νὰ ἀντιληφθῶμεν πῶς ὁ Θεὸς δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν βουλήσιν Του ἐπὶ τῆς ἕλης, ἀλλὰ καὶ οὔτε πῶς εἰμποροῦμεν νὰ τὸ κἀμνωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν. Ἡ δυσκολία εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις παραμένει ἕξ ἴσου μεγάλη.

Ἐκ τούτων καθίσταται φανερὸν ὅτι τὰ θαύματα δὲν παραβιάζουν τοὺς φυσικοὺς νόμους. Καίτοι δὲ ἐκ πρώτης ὄψεως εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ ἀμφισβητήσωμεν τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς ἕκαστον ἐπὶ μέρους θαῦμα. ἐν τούτοις τὴν μὴ ὑπὸ τοῦ θαύματος παραβίασιν τῶν φυσικῶν νόμων ἀντιλαμβανόμεθα ὀρθῆν, ἀρκεῖ νὰ μὴ μᾶς διαφεύγῃ ἡ ἄγνοιά μας. Ἄς ἀναφέρωμεν πάλιν τὴν περίπτωσιν τῶν ἐν τῇ καμίνῳ ἀνδρῶν. Δὲν γνωρίζομεν βέβαια πῶς τὰ σώματά των ἀπέμειναν ψυχρά, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τοῦτο ἦτο ἀδύνατον. Διότι ἡ ὑψίστη θεορότης καὶ τὸ ἀνώτατον ψῆχος δύναται νὰ ἦνε ἐγγύτατα ἀλλήλων, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ γνωστότατον πείραμα τοῦ παγωμένου ὑδροαγύρου ἐντὸς πυρακτωμένου χωνευτηρίου. Τοῦτο, ὡς ἀπλοῦν θαυμαστὸν γεγονός, εἶνε ἕξ ἴσου ἐκπληκτικόν, ὅσον καὶ τὸ τῶν ἐν τῇ καμίνῳ ἀνδρῶν ἀμαθῆς δέ τις θὰ ἀπεκήρυτε καὶ τὰ δύο ὡς ἕξ ἴσου ἀπίστευτα.

Καὶ ἄλλο παράδειγμα. Ὑποθέσωμεν ὅτι ἠκούσθησαν τόσον, ὥστε νὰ τραφοῦν μὲ αὐτοὺς χιλιάδες ἀνθρώπων. Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἔδῳ συνέβη παραβίασις τῶν φυσικῶν νόμων; Βεβαίως ὄχι, διότι ὁ ἄρτος σύγκειται ἀπὸ ἀνθρακα καὶ ἄλλα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἄφθονα εἰς τὰ πέριξ. Μολονότι δὲ γνωρίζομεν ἓνα μόνον τρόπον καθ' ὃν διαμορφοῦνται εἰς ἄρτον δι' ἐνὸς φυτοῦ, δὲν εἰμποροῦμεν ὅμως νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς εἶνε καὶ ὁ μοναδικός, διότι δὲν εἶνε ἀπίθανον μίαν ἡμέραν νὰ κατασκευασθοῦν τεχνητῶς οὐσίαι ὁποῖος ὁ ἄρτος. Εἰς ὅλα τὰ ἀξιοθαύμαστα ποὺ κἀμνει ὁ ἄνθρωπος γνωρίζομεν φυσικὰ μόνον τὰς ἐν ἐνεργείᾳ φυσικὰς αἰτίας· τοῦτο ὅμως δὲν μᾶς παρέχει τὸ δικαίωμα νὰ λέγωμεν ὅτι ὁσάκις τελεῖται θαῦμα, οἱ φυσικοὶ νόμοι ἐξάπαντος παραβιάζονται, ἀπλῶς διότι δὲν γνωρίζομεν πῶς τοῦτο τελεῖται.

Ἐπὶ πλέον πολλὰ δύναται νὰ λεχθοῦν ὑπὲρ τῆς

παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ φύσει, ἢ, μᾶλλον, περὶ τῆς παρουσίας τῆς φύσεως ἐν τῷ Θεῷ, διότι τοῦτο σημαίνουν τὰ «ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν» καὶ «αὐτὸς ἐστὶ πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε» (Πρξ. ιζ' 28. Κολ. α' 17), "Ἦτοι, ὁ Θεὸς ἐξακολουθεῖ ἐνεργῶν ἐν τῇ φύσει οὕτως, ὥστε αἱ ἑφ' ἡμῶν καλούμεναι φυσικαὶ δυνάμεις ὀφείλονται εἰς τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν τῆς βουλήσεώς Του ὡς παραουσίμου αὐτῶν Αἰτίου, καθ' οἷον τρόπον εἶνε καὶ τὸ Προῦτον Αἴτιον πάσης ὑπάρξεως. Ἐὰν τοῦτο ἦνε ὀρθόν, τότε μεγάλως μειοῦται ἡ δυσκολία ὡς πρὸς τὰ θαύματα. Διότι ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει οὐδαμῶς πρόκειται περὶ ἐπεμβάσεως εἰς τὴν φύσιν ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς ἐν αὐτῇ διαρκῶς ἐνεργεῖ· μόνον ἐν περιπτώσει θαύματος δὲν ἐνεργεῖ καθ' οἷον ἀκριβῶς τρόπον εἰς τὰ συνήθη γεγονότα.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, οὐδέν, ὅπως εἴπομεν, ἀπίθανον ὡς πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἱστοροῦνται παραγόμενα τὰ θαύματα, ἀρκεῖ νὰ πιστεύεται ὅτι ὁ Θεὸς χρησιμοποιεῖ τοιοῦτοτρόπως τὴν δύναμίν Του, διότι αἱ φυσικαὶ δυνάμεις εἶνε ὅπωςδῆποτε ὑπηρεταί Του καὶ οὐχὶ κύριοι Του. Τοῦτο δὲ μᾶς φέρει εἰς τὸ τρίτον στοιχεῖον τῶν θαυμάτων· διότι ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ Θεὸς θὰ ἤθελε νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῆς φύσεως ἐξαρτᾶται, ὡς εἶνε εὐνόητον, ἐκ τοῦ σκοποῦ διὰ τὸν ὁποῖον ἐνεργεῖ τοιοῦτοτρόπως. (W. T.).

Ἡ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς συστάσεως αὐτῆς χρόνων ἐδίδασκε τοὺς εἰς αὐτὴν προσερχομένους ὠρισμένας δογματικὰς ἀληθείας ὑπὸ μορφὴν στερεοτύπων προτάσεων. Ἐὰν αἱ προτάσεις αὗται, αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ σύμβολα, ἀπετέλουν τὴν ἀφετηρίαν τῆς κατηχητικῆς διδασκαλίας γενικῶς, δὲν εἶναι δυνατόν μετὰ βεβαιότητος ν' ἀποφανθῶμεν, πάντως ὅμως δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς βέβαιον ὅτι ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ Ἐκκλησίᾳ ὑπῆρχον ἐν χρήσει διὰ διδακτικούς κατηχητικούς σκοποὺς «σύμβολα», τὰ ὁποῖα ὑπερθεοῦντο νὰ ἐκμάθωσιν οἱ μέλλοντες νὰ βαπτισθῶσι. Καθιερωθέντος τοῦ νηριοβαπτισμοῦ, ἐξεμάνθανον οἱ παῖδες τὸ σύμβολον τῆς πίστεως βραδύτερον. Πῶς ἐγένετο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ κυρίως κατηχητικὴ διδασκαλία, εἶναι δυνατόν νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν «Κατηχίσεων» τοῦ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων· ἐκ τούτων καταδεικνύεται ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ συμβόλου ἐγένετο ἀναλυτικῶς καὶ εἰς πλατυτέραν μορφὴν. Ὅπωςδῆποτε ἡ πρᾶξις αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀφώρρα τοὺς ἐνηλίκους κατηχουμένους καὶ ὄχι τοὺς μικροὺς παῖδας.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐξεδηλώθησαν πολλὰ ἀντιρροήσεις περὶ τοῦ ἂν ἐνδείκνυται ἡ διδασκαλία τῆς κατηχίσεως εἰς τὰ σχολεῖα. Οἱ λόγοι, οὗς φέρουν ἐναντίον τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος

τούτου, είναι κυρίως παιδαγωγικοί. Ὁ σπουδαιότερος ἐκ τούτων είναι ὁ ἔξης: Ἡ κατήχησις, λέγουν, είναι μάθημα κατ' ἔξοχὴν θεολογικόν· περιέχει διδασκαλίας ἀφηρημένας καὶ δυσχερεῖς πρὸς κατανόησιν, κατὰ τοιοῦτον δὲ τρόπον συστηματικῶς διατεταγμένας, ὥστε διὰ παιδας, τῶν ὁποίων ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις δὲν ἀντιστοιχεῖ πάντοτε πρὸς τὴν σειρὰν καὶ διάταξιν τῆς κατηχητικῆς ὕλης, νὰ εἶναι μάθημα ἀκατάλληλον. Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τούτου, καὶ μάλιστα εἰς μικροὺς παιδας, ἀναγκάζει τούτους εἰς ξηρὰν καὶ ἄγονον ἀπομνημόνευσιν. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ κατηχητικὴ διδασκαλία εἶναι θρησκευτικῶς ἀπαραίτητος, διότι δι' αὐτῆς μανθάνομεν τὰς βασικὰς ἀληθείας (δογματικὰς καὶ ἠθικὰς) τῆς θρησκείας ἡμῶν, προτείνουν τὴν συγχώνευσιν τοῦ μαθήματος τούτου πρὸς τὸ μάθημα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, εἰς τρόπον ὥστε ἐκ ταύτης νὰ ἐξάγονται φυσικῶς καὶ ἀβιάστως αἱ ἀλήθειαι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς συγκεντρώσεως.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι διὰ μικροὺς παιδας ἡ συστηματικὴ διδασκαλία τῆς κατηχήσεως εἶναι ὅλως ἀκατάλληλος, ὡς ὑπερβαίνουσα τὰς νοητικὰς τῶν δυνάμεις. Δὲν ἔχει ὁμως οὕτω τὸ πρᾶγμα διὰ τοὺς ὠριμωτέρους μαθητὰς. Ἡ ἀποτελεῖα τῆς κατηχήσεως εἰς τὸ Γυμνάσιον, ἢ καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν τοῦ Δ. Σ., στηρίζεται ὁμοίως ἐπὶ ψυχολογικοῦ καὶ παιδαγωγικοῦ λόγου: φύσει ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ὅσῳ περισσότερο ἀναπτύσσεται, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ συγκρίνη, νὰ ταξινομήῃ καὶ νὰ συστηματοποιῇ τὰς ἤδη κτηθείσας γνώσεις, ἵνα οὕτω περισσοτέραν ἀποκτήσῃ ἐνόητα, σύνοψιν καὶ σαφήνειαν¹. Ἡ ἔλλειψις δὲ σαφῶν ἐννοιῶν καὶ συνοχῆς εἰς μάθημα κατ' ἔξοχὴν φρονηματιστικόν, ὡς εἶναι τὰ θρησκευτικὰ, οὐ μόνον νοητικῶς, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλου ψυχικῶς καὶ ἠθικῶς δύναται ὀλεθρίως νὰ ἐπιδράσῃ. Ἐάν λείψῃ ἡ συστηματικὴ κατὰ τάξιν καὶ ταξινόμησις τῶν θρησκευτικῶν γνώσεων, ἥτις ἐπιτυγχάνεται ἰδίως διὰ τῆς κατηχήσεως, δύναται νὰ δημιουργηθῇ ἐν τῷ νῷ τοῦ μαθητοῦ σύγχυσις ὡς πρὸς τὴν σύλληψιν τῆς δογματικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ ὅλῳ τῆς. Ἡ συστηματικὴ ἐξ ἄλλου διδασκαλία τῆς κατηχήσεως παρέχει εἰς τὸν ὠριμώτερον μαθητὴν τὴν δυνατότητα πρὸς διευκρίνισιν τῶν ποικίλων θρησκευτικῶν γνώσεων καὶ εὐχερεστέραν ἀντιπαραβολὴν αὐτῶν πρὸς πᾶσαν ἄλλην γῶσιν ἐκ τῶν ἄλλων πηγῶν τοῦ πλουτισμοῦ τῆς διανοίας ἡμῶν προερχομένην.

Ἄλλὰ καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀπαιτήσεις, τὰς ὁποίας εἰς προηγούμενον ἡμῶν ἄρθρον ἐξεθέσαμεν, συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως, καὶ δὴ ἐν αὐτοτελεῖ μορφῇ, τοῦ μαθήματος τῆς κατηχήσεως.

Ἄλλ' ἂν καὶ θρησκευτικῶς καὶ ψυχολογικῶς ἀπεδείχθη σκόπιμος καὶ ἀναγκαία ἡ διατήρησις τῆς κατηχήσεως ὡς σχολικοῦ μαθήματος, ἰσχυροὶ παιδαγωγικοὶ λόγοι συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ἀναβολῆς τῆς δι-

1. Ἐρευνᾶν ἡμῶν, γενόμενα ἐν τῷ Πειραματικῷ Σχολεῖῳ τοῦ Π. Α., ἀπέδειξαν ὅτι ἐν τῇ Στ' τάξει τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου, ἐνθα διδάσκεται ἡ κατήχησις, αὕτη εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ ἄρστώτερα μαθήματα.

δασκαλίας αὐτῆς εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν οἱ μαθηταὶ θὰ εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐργάζωνται μὲ ἀφηρημένας ἐννοίας ἀνευ κόπου καὶ θὰ ἔχωσιν ἀποταμιεύσει ἐκ τῶν ἄλλων θρησκευτικῶν μαθημάτων καὶ ἐκ τῆς ἀτομικῆς πείρας θρησκευτικᾶς ἐμποτείας καὶ γνώσεως ἐπαρκεῖς. Ἐπομένως, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐτονίσθη, μόλις κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς φοιτήσεως εἰς τὸ Δ. Σ. καὶ εἰς ἡλικίαν 12-13 ἐτῶν εἶναι ὀρθόν καὶ πρέπον νὰ διδάσκηται εἰς τοὺς μαθητὰς διὰ πρώτην φορὰν τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο μάθημα.

Τὰ ἄλλα θρησκευτικὰ μαθήματα, τὰ ἐν τῷ σχολεῖῳ διδασκόμενα, ὡς ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, ἡ λειτουργικὴ, ἡ ἐρμηνεῖα περικοπῶν ἐκ τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ κλπ., ἀποτελοῦσι συμπλήρωσιν καὶ ὑπὸ τινά ἔποψιν ἐπέκτασιν τῆς κατηχήσεως καὶ τῆς βιβλικῆς ἱστορίας, μαθημάτων, τὰ ὁποία ὑπὸ τῶν παιδαγωγῶν θεολόγων θεωροῦνται ὡς τὰ βασικὰ διὰ τὸ σχολεῖον.

ΔΗΜ. Ν. ΜΩΡΑΪΤΗΣ
Καθηγητῆς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐποθέται ἱεράρχου.

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου ἔτους ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηρίας κ. Πολύκαρπος διὰ ποιμαντορικῆς ἀποστορῆς πρὸς τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Μεσσηρίας προτρέψας τοὺς χριστιανούς του εἰς εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τοῖς ἐπιδραψιλευθεῖσιν ἄνωθεν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, παρήγγειλε ὅπως κατὰ τὸ νέον ἔτος οἱ πάντες μερμυνησῶσιν ὅπως ἀπορῶσι κρείττους ἑαυτῶν, χρησιμοποιοῦντες ἐπιφειλῶς τὸν ἔπο τοῦ Ὑψίστου χαριζόμενον ἡμῶν χρόνον « Ἄλλοι ἀπῆλθον ἀπὸ τοῦ κόσμου—ἐπεῖπεν ἡ Α. Σ. ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ του—, ἀλλ' ἡμᾶς ἀφῆκεν ὁ ἀγαθὸς Θεὸς ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ χρόνον εἰς ἠθικὴν μόρφωσίν μας καὶ ὠφέλειαν. Ἐπράξαμεν κακίας; ἄς τὰς ἀποβάλωμεν διὰ τῆς μετανοίας. Δὲν ἐξετελέσαμεν τὰ καθήκοντά μας πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν πατρίδα; ἄς τὰ ἐκτελέσωμεν, ἐν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, τοῦ λοιποῦ ἔφ' ὅσον χρόνον θὰ ζήσωμεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀποφεύγοντες τὴν ἀσωτείαν, τὴν βλασφημίαν, τὴν ἐπιπορκίαν, τὰς ἐριδας καὶ τὰς μάχας, διότι ταῦτα καταστρέφουν ἠθικῶς καὶ οἰκονομικῶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς οἰκογενεῖας. Ἀπὸ τῶν δυστυχημάτων τούτων καὶ τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν σώζει ἡ ἠθικὴ μόρφωσις διὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀγάπης. Οἰκογένειαι καὶ κοινωνίαι ἐνημεροῦν καὶ προάγονται μὲ τὴν εὐσεβειαν καὶ ἀγάπην καὶ δικαιοσύνην, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἱστορία καὶ ἡ καθ' ἡμέραν πείρα. « Ὁ λαὸς τῆς Μεσσηρίας—ἐπιλέγει ἡ Α. Σ.—κατοικεῖ ἐν χώρα εὐφορωτάτῃ, θὰ εἶναι δὲ ὁ κάλλιστος λαὸς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν μὲ τὴν εὐσεβειαν καὶ ἐπιμέλειαν τὴν ὁποίαν ἔχει, ὅταν ἔχη τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀγάπην».

Αἱ γυναῖκες τῆς βιοπάλης.

Βαρεῖα ἀθνημία καταλαμβάνει τὸν παρακολοῦθοῦντα τὰς λεπτομερεῖας τῆς κατ' αὐτὰς διεξαγο-

μένης ἐν τῷ κακούργιῳ δικίῳ τοῦ Πειραιῶς δίκης μεταξὺ ἐνὸς καταστηματαρχοῦ καὶ μιᾶς ἑπαλλήλου του. Αἱ κατὰ τὴν δίκην ταύτην ἀποκαλυπτόμεναι λεπτομέρειαι περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς εὐπλοκῆς τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν εἰς τὸν τῶς ἄγνωστον εἰς τὴν ἑλληνίδα γυναῖκα λαβύρινον τῆς δευτέρας βιοπάλης τῆς συγχρόνου ἐποχῆς θέτουν πρὸς τῆς κοινωνίας σπουδαίωτατον. Ἄλλὰ καὶ δυσλειτουργία κοινωνικὸν πρόβλημα, ἀπέναντι τοῦ ὁποῖου ἀνακύπτει ἡ σκέψις μήπως πολὺ ἐνωρίτερον ἢ ὅσοι ἔπρεπεν— ἂν θὰ ἔπρεπε— ἡ γυνὴ ἐξεπύδησεν ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, διὰ τὸν ὁποῖον οὔτε αὐτὴ εἶνε ἀκόμη παρεσκευασμένη, οὔτε καὶ ἡ κοινωνία ἀπέκτησεν εἰς τὰ ἐφόδια ὅπως τὴν δεχθῆ ὡς ἐπιβάλλει ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ ἐντιμότης. Ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου καλεῖται νὰ ἐγκύψῃ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης σοβαρότητος ἡ μερὶς ἐκείνη τῶν γυναικῶν, ἡ ὁποία κόπτεται ὑπὲρ τῆς πολυθρολήτου γυναικειᾶς χειραφετήσεως καὶ ἀνυπομονοῦσα νὰ ἴδῃ τὴν γυναῖκα στροφουμένην εἰς τὴν δίκην τῆς κοινωνικῆς βιοπάλης, τὴν καλεῖ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς γυναικῆς» διὰ νὰ ἴδῃ πολλαπλασιαζόμενα τὰ θύματα εἰς τὰς παρατάξεις ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Καὶ ἤδη εἶνε ταῦτα πολλά, διότι τὰ φθάνοντα μέχρι τῆς αἰθούσης τῶν δικαστηρίων δὲν εἶνε τὰ μόνα. Πᾶσα ἁμαρτία ἔχει τὰ «δωρόνια» τῆς· αἱ δὲ τοιαῦται ἁμαρτίαι εἶνε πολλαί, δυστυχῶς, ὁσονδήποτε καὶ δὲν πίπτουν εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ πολλοῦ κοινοῦ.

Ὁ ναὸς εἰς μουσεῖον.

Ἡ πρό τινας ἀνακοινωθείσα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰδησις περὶ μετατροπῆς τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας εἰς μουσεῖον καὶ ἀπόφασιν τῶν ἐν Τουρκίᾳ παρήλθε παρ' ἡμῶν ἀσχολίαστος, ἐνῶ ἀποτελεῖ μέτρον ἐνδεικτικώτατον τῶν ἀντιθρησκευτικῶν τάσεων τῆς συγχρόνου Τουρκίας. Ὑπὸ τινων ἴσως θὰ ἐθεωρηθῆ προτιμώτερον ὅτι ἀρρηθῆ ὁ μοναδικὸς ἐν τῷ κόσμῳ ναὸς ἀπὸ τῆς ἰσλαμικῆς λατρείας καὶ ἀπεδόθη εἰς τὴν τέχνην. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἀντίληψις εἶνε ἄσθη ἐσφαλμένη. Ἐν Ρωσίᾳ ὁ μπολσεβισμὸς ἀπὸ τῶν πρώτων ἀκόμη ἡμερῶν τῆς δεσποτείας του ἐθεώρησε τὴν διὰ τῆς τέχνης ὑπονομεύσασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς μέσον ἐκρίζωσως αὐτοῦ ἀπειρῶς ἀσφαλέςτερον τῆς εἰκονοκλαστικῆς συντηρήσεως του. «Μεταφέρετε τὴν θρησκευτικὴν μουσικὴν ἐκ τοῦ ναοῦ εἰς τὸ θέατρον, τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παταρίας καὶ τῶν ἁγίων ἀπὸ τὰ εἰκονοστάσια καὶ τὰς κληρίκους τῶν εἰς τὸ μουσεῖον, μεταβάλετε τοὺς ναοὺς εἰς μουσεῖα, διὰ νὰ πληρῆ θανασιμῶς ἡ θρησκεία, — διεκλήρυντον οἱ ὀρθοδοξότεροι τῶν μαρξιστῶν. Μία τῶν μορφῶν θανάτου τῆς θρησκείας— ἡ μᾶλλον ἀποτελεσματικὴ καὶ ριζικὴ καὶ ταχεῖα— εἶνε ἡ μεταφορὰ τῶν ἰδεῶν, τῶν συναισθημάτων καὶ τῶν τελετῶν τῆς εἰς τὴν καθαρῶς καλλιτεχνικὴν σφαῖραν, εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἀναπνεύσεως, τῆς διασκεδάσεως, τοῦ κοσμικοῦ δράματος, ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς τέχνης. Ἡ ἐν τῷ ναῷ εἰκὼν μὲν τὴν πρὸ αὐτῆς ἀκοίμητον κληρίκον εἶνε δεκάκις ἐπιπνευτικώτερα τῆς ἐν μουσεῖῳ ἀνηρημένης μεταξὺ τῶν

πινάκων μιᾶς γυμνῆς Ἀφροδίτης καὶ ἐνὸς Σειληνοῦ. Εἶνε ἀπρονοησία νὰ καταστρεφώμεν τὰ καλλιτεχνικὰ προϊόντα τῆς θρησκευτικῆς τέχνης, ἢ καὶ ἁπλῶς νὰ τὰ κρύψωμεν ὑπὸ τὸν μῦθον, ὡς τάχα βλαβερά. Θέλετε νὰ φρονεῖσθε τοὺς θεοὺς τῶν θρησκειῶν; Ἀφαιρέσατέ τοὺς ἀπὸ τοὺς ναοὺς των, εἰσαγάγετέ τους εἰς τὰ μουσεῖα, μεταβάλετε τοὺς ναοὺς των εἰς μουσεῖα: εἰς τὸν οὐδὸν των θὰ «ξεπνεύσονται». Τὰ μουσεῖα εἶνε τὰ ταχεῖα τῶν θεῶν· εἰς αὐτὰ ἀποτίθεται καὶ τηρεῖται νεκρὸν πλεον ὅτι ποτὲ ἔσφραξεν ἀπὸ ζωῆς ὡς πόθος καὶ ὡς ἰδέα καὶ ὡς ἰνδαλμα καὶ ὡς ὄρουι καὶ ὡς «πλάνη» τῶν παρελθόντων γενεῶν». Αὐτὴν τὴν ἀντιθρησκευτικὴν «μέθοδον» διεκλήρυντον πρὸς τοὺς ἀνυπομόνους βίαιους ἀνατροπεῖς συναδέλφους των οἱ «σοφιστοὶ» καὶ «ψυχολογικώτεροι» μπολσεβίκοι, φρονοῦντες ὅτι οἱ βίαιοι διωγμοὶ καὶ αἱ καταθλιπτικαὶ πιέσεις καὶ ἡ ὀλοσχερῆς κρίσις τοῦ στοιχείου τῆς θρησκείας δὲν ἀποτελεῖ τελεσφόρον μέθοδον ἀντιθρησκευτικῆς πολιτικῆς. Αὐτὴν τὴν μέθοδον βλέπομεν ἐφαρμοζομένην καὶ ἐν Τουρκίᾳ καὶ γενικώτερον μὲν, μερικώτερον δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τοὺς ἱστορικοὺς θύλους του μόνον προσερχᾶς ἤκουε πρὸς τὸν Θεὸν ἀκαταπαύστως ἐκ βαθέων ἐκατομμυρίων ψυχῶν ἀφ' ἧς συντελεσθεὶς παρεδόθη εἰς τὴν λατρείαν. Ἡ ἄσθη ἐκτροπὴ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος καὶ προσορισμοῦ, ἔστω καὶ ἂν ἀντὶ τῶν χριστιανικῶν ἤκουοντο ἐν αὐτῷ μουσουλμανικαὶ προσερχαί, καὶ ἡ σκοπίμως ἀντιθρησκευτικὴ αὐτοῦ μεταβολὴ εἰς μουσεῖον θὰ ἔπρεπε νὰ προκαλέσῃ τὰς διαμαρτυρίας σίμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ὅστις ἀνέκαθεν οὐκ ἠγάπησε νὰ τιμᾷ τὸν μοναδικὸν τούτου ναὸν οἱ μόνον κατὰ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν του, ἀλλὰ πολλῶν μᾶλλον κατὰ τὴν μεγάλην θρησκευτικὴν ἱστορίαν του καὶ διὰ τὰς μετ' αὐτῆς συνδεδεμένας ἱερὰς παραδόσεις τῆς ὀρθοδόξου χριστιανισμοῦ.

Ἡ φιλανθρωπία.

Ἡ «Ἐστία» εἰς ἔν ἀπὸ τὰ τελευταῖα τῆς φύλλου παρουσίασε καὶ ἐφέτος τὸν ἀπολογισμὸν τῆς δι' αὐτῆς ἀσκηθείσης ὑπὸ τῶν πολιτῶν φιλανθρωπίας κατὰ τὸ λήξαν ἔτος, ἡ στατιστικὴ δὲ αὐτὴ ἀπεκάλυψε τοῦτο τὸ παρήγορον, ὅτι μετ' ἕκαστον ἔτος αἱ προσφοραὶ ἰδίᾳ ἕτερον τῶν παρ' ἡμῶν διαφόρων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων ἀξάνονται διὰ μόνης τῆς «Ἐστίας» οἱ φιλόφθοροι προσέφερον καθ' ὅλον τὸ ἔτος περὶ τὰ 3¹/₂ εκατομμύρια δραχμῶν. Ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερίδις διαπιστοῖ ἐν τῇ καθ' ὅλον ἀσκήσει τῆς ἑλληνικῆς φιλανθρωπίας εἶνα ἰδιότυπον— τὸν γνωστὸν ἑλληνικὸν— ἀτομισμὸν, διασπῶντα τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν, ἡ ὁποία θὰ ἐτελεσφόρει πολὺ καλλίτερον, ἂν ὁργανοῦτο εἰς ἐνιαῖον οὐσίημα καὶ ἂν ἐπιήρουν πραγματικαὶ ἐγγνήσεις καλοπίστον διαχειρίσεως. Ἄλλ' ἐφ' ὅσον ὁ ἀτομισμὸς οὕτως φαίνεται ἀποτελῶν θεμελιώδη ἰδιότητα τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος, καὶ αὐτὴ ἡ οὕτω ἐκδηλουμένη φιλανθρωπία ἀποτελεῖ μεγάλην ἐδωρεσίαν εἰς τὴν πόλιν μορφῶν ἀνθρωπίνην δυστυχίαν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εὐχηθώμεν θὰ ἦτο πρῶτον μὲν

νά φιλανθρωπεύεται ὁ Ἕλληρ χριστιανὸς ὄχι ἐξ ἀφορμῆς θλιβερῶν γεγονότων μόνον, ἀλλὰ καὶ χαροποιῶν, ὥστε καὶ ἐπ' ἐκκαιρίᾳ γάμων, γῆρ' εἰπεῖν, καὶ βαπτίσεων νά ἐνεθιμειτο τοῖς πάσχοντας· δεῦτεροι δὲ νά ἐπεδείκνυν ἄμεσον εἰσιμότητα πρὸς συνεισφορὰν ὁσάκις θά ἐγίνετο ἔκκλησις πρὸς τὰ φιλόθροπα ἀεθλήματά του ἐξ οἷαςδήποτε ἐλλόγου ἀφορμῆς, ὡς τοῦτο γίνεται εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς ἰδίως κοινότητας, ὅπου ὁ λαὸς σπεύδει ἐντὸς ὁρισμένης προσθεσμίας νά καλέσῃ διὰ τῶν συνεισφορῶν του ὁρισμένας ἀνάγκας, ὑπὲρ ὧν γίνεται εἰς τὴν βοήθειάν του ἐπίκλησις. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ γεγονός εἶνε ὅτι ὁ Ἕλληρ εἶνε, πράγματι, φιλόθροπος, ὡς, ἄλλως τε, δεικνύον καὶ τὰ φιλόπρωχα ἔθροιακά ταμεῖα καὶ οἱ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμέραν τῶν πτωχῶν καὶ ἄλλοι ἔθροιοι, ὡς καὶ τὰ τόσα πρὸς ἀνακούφισιν τῆς ἀνθρωπίνης δοκιμασίας μνημεῖα τῶν μεγάλων ἑλλήνων φιλανθρωπῶν.

Πολὺς ἐπ' ἐσχάτων ἐγένετο ἐν τῷ ἀγγλικῷ τύπῳ λόγος περὶ διαμορτυρίας τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Λονδίνου κατὰ τῆς τελευταίας λίαν ἐκδήλου τάσεως τῆς ἀγγλικῆς θεατρικῆς σκηνῆς· ὅπως ἐθίσθη τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν πρὸς τὸ ἡμίγυμνον, πράγμα τὸ ὁποῖον εἶνε ὅλως ξένον πρὸς τὴν ἀγγλικὴν παράδοσιν καὶ τὰ ἦθη τῶν βρεττανῶν. Τὸ—κατ' εὐφημισμὸν—ἡμίγυμνον τοῦτο ἀνηθικοποιεῖ καὶ τὰς νεάνιδας τῆς σκηνῆς καὶ τοὺς θεατὰς—ἐτόνισεν ὁ Ἐπίσκοπος—, ὁσονδήποτε δὲ κἂν οἱ θεατρῶνα δισχυρίζονται ὅτι ἔχει τὴν αἰσθητικὴν του τάχα δικαίωσιν, μίαν μόνον ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ, περὶ ταύτης δὲ οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. Ἀλλὰ πρὸς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀνηθικότητος τὸ τοιοῦτον γυμνὸν διὰ τὸ βρεττανικὸν κοινὸν εἶνε μόνον ἄλλο ἀποτέλεσμα· Τὴν ἐξ ἀντιδράσεως ὑπερβολικὴν τόνωσιν τοῦ πουργανισμοῦ, ὅστις, ἐκτελεσθέντος εἰς τὰ ἄκρα, βλάβη μᾶλλον καθίσταται πρόξενος ἢ ὠφελείας. Δυστυχῶς τὸ ἡμίγυμνον τῆς βρεττανικῆς σκηνῆς δὲν εἶνε μεμονωμένον· ἢ ἀθηναϊκὴ μάλιστα σκηνή, ἀλλὰ καὶ τὸ περιοδικὸν καὶ αὐτὴ ἢ ἐφημερίδες, τὸ προσφέρουν ἀπροκαλύπτως εἰς τὴν ἑλληνικὴν, πρὸ παντὸς, νεολαίαν, κατὰ τὸ δευτερον μόνον συνθετικόν, ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ σχετικοῦ νόμου καὶ τῶν κεκλιμένων εἰς ἐφαρμογὴν του ἀρχῶν. Δὲν θά ἦτο δυνατόν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, νά ἐξεγεροθῇ κατὰ τοῦ ἀπὸ σκηνῆς, τοῦ χάρτου καὶ τοῦ κινηματογράφου κακοῦ αὐτὸς ὁ βλέπων τὰ τέκνα του οὕτω διαφθειρόμενα λαὸς τῶν γονέων, κηρύττων πλήρη ἀποχὴν ἀπὸ τῶν τοιοῦτων θεαμάτων καὶ ἀκουσμάτων, κατὰ μίμωσιν τοῦ θαυμαστοῦ παραδείγματος τοῦ ἀμερικανικοῦ κοινου, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς στάσεώς του περιήγαγεν εἰς λίαν στενόχωρον θέσιν τὸν «φιλότεχνον» αὐτὸν κόσμον.

Ἐπὶ τοῦ αἰδ. Gerald Webb Broomfield ἐξεδόθη ἐπ' ἐσχάτων λίαν ἐνδιαφέρον σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἰωάννης, ὁ Πέτρος καὶ τὸ δ' Εὐαγγέλιον» (John, Peter and the fourth Gospel), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξετάζεται ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ἰωάννου καὶ αἱ πρὸς τὸν ἀπ. Πέτρον σχέσεις του, εὗρισκει δ' ὁ σ. στενὴν συνεργασίαν τῶν δύο ἀποστόλων, ἐξ ἧς ἀρύεται, ὡς λέγει, τὴν κλειδα ἐνός τῶν σπουδαίων εὐαγγελικῶν προβλημάτων. Οἱ ἀρνούμενοι τὴν ἀποστολικὴν γνησιότητα τοῦ δ' Εὐαγγελίου βασίζουσι τὴν ἀρνήσιν των ἐπὶ ἐσωτερικῶν τεκμηρίων· ἢ ἀφήγησις αὐτοῦ διαφέρει τῆς συνοπτικῆς παραδόσεως ἐν πολλοῖς. Ἀλλὰ μὲ τὴν κλειδα αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας—λέγει ὁ σ.—πολλὰ τῶν διαφορῶν ἀρχίζουσι νά φαίνωνται μικραῖ, ἢ, μᾶλλον, διαγιγνώσκοντες τὸν λόγον των, ὅστις κείτῃ ἐν τῇ προσωπικότητι τοῦ αὐτόπτου καὶ ἱστορικοῦ των καὶ εἰς τὴν ἐπομὴν καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν, μὲ τὰς ὁποίας τὰς ἀντελαμβάνετο. Σημεῖον τὰ γεγονότα, ἐξ ὧν τεκμαίρεται τὴν ἐξάρτησιν τοῦ Ἰωάννου ἐκ τῶν Μάρκου καὶ Λουκά, ποιεῖται τὴν ἐνδιαφέρουσαν παρατήρησιν ὅτι ὁ ἀπ. Ἰω-

άννης ἦτο ὁ κύριος αὐτόπτης, παρ' οὗ ὁ Λουκάς ἠρώσθη ἐκεῖνα τὰ μέρη τοῦ Εὐαγγελίου του. Ἄνευ κυρίως ἀποδίδονται εἰς τὴν «εἰδικὴν πηγὴν» του. Ὡς πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ τεκμήρια τῆς ἀποστολικῆς ἰωαννεῖου γνησιότητος ὁ σ. τέμνει νέαν ὁλως ὁδόν· φρονεῖ δηλ. ὅτι τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ὁ Ἰωάννης διήγαγεν οὐχὶ ἐν Ἐφέσῳ, ἀλλ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ πόλει ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον. Πράγματι, ὁρισμένα σημεῖα τοῦ δ' Εὐαγγελίου θεωροῦνται ὑπὸ τῆς κριτικῆς συμβιβασόμενα πρὸς τὴν γνώμην ὅτι ἡ Ἀλεξάνδρεια πρέπει νά θεωρηθῇ ὡς τόπος τῆς διαμονῆς του. Ἡ κριτικὴ χαρακτηρίζει τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὡς προκαλοῦν ἀσυνήθες ἐνδιαφέρον, διότι ἡ εὐρέως φερομένη γνώμη περὶ τῆς μὴ ἀποστολικῆς γνησιότητος τοῦ δ' Εὐαγγελίου κλονίζεται ὑπὸ τοῦ σ. δι' ἐπιχειρημάτων ἀξίων πολλῆς προσοχῆς.

Ἐν τῷ καθολικῷ Ἰνστιτούτῳ τῆς Γλασκώβης ἐγένετο πρὸ τινος συγκέντρωσις μεγάλη τοῦ ἱατρικοῦ σώματος τῆς πόλεως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἱατροῦ Colvin, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νά ἐξετασθῇ «τὸ δυνατόν τῶν θαυμάτων», ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀρνούμενων αὐτὰ σκεπτικιστῶν, δισχυρίζομένων ὅτι τὰ θαύματα ἀνήκουν εἰς ἐποχὴν δεισδαιμονίας καὶ σκότους. Ὁμιλήσεν ὁ Dr Colvin ἀνατύχας διὰ μακρῶν τὸ δυνατόν καὶ τὴν πραγματικότητα τῶν θαυμάτων καὶ ἄλλως, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει προσωπικῶν παρατηρήσεων ἐπὶ 42 ὅλα ἔτη κατὰ τὴν διάγνωσιν καὶ θεραπείαν διαφόρων νόσων. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσωπικῆς του ταύτης θερησκευτικῆς πείρας ὁ ὁμιλητὴς ὤρισε τὰς συνθήκας, ὑφ' αἷς ἢ ἴσως εἶνε πράγματι ὑπερφυσικὸν θαῦμα, εἶνε δ' αὐτὰ αἱ ἐξῆς: α) ἢ ἴσως πρέπει νά ἐπέλθῃ ἄμεσος· β) δέον νά ἦνε διαρκὴς· γ) ἢ νόσος πρέπει νά παρουσιάξῃ συμπτώματα καταφανῆ διαπιστούμενα ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ ἢ τοῦ χειρουργοῦ διὰ τῆς ὁράσεως, τῆς ἀκούσεως, τῶν ἀκτίνων X καὶ τῆς χημικῆς ἀνάλυσεως· δ) δέον νά ἦνε ἴσως τοιαύτη, ὥστε νά μὴ δύναται νά ἀποδοθῇ εἰς φυσικὸν θεραπευτικὸν παράγοντα ἐνυπάρχοντα εἰς πάντα ζῶντα ἴστων· ε) δέον ὁ ἀσθενὴς νά ἔχη ἐξετασθῇ ἀμέσως πρὸ τῆς ἴσεως καὶ ἀμέσως πάλιν μετ' αὐτὴν ὑπὸ ἱατροῦ ἢ χειρουργοῦ, ἢ ἀξιόπιστου μάρτυρος ἢ μαρτύρων· ς) ἢ ἴσως δέον νά ἦνε τοιαύτη, ὥστε νά ἦνε ἀνομοία πρὸς οἵανδήποτε ἄλλην ὁμοίαν μὴ ἐκ θαύματος προελθούσαν· ζ) προκειμένης ἴσεως νευρικοῦ νοσήματος ἀνάγκη νά ὑπάρχῃ ἀντικειμενικὸν τεκμήριον ὁργανικῆς βλάβης, ὥστε νά ἀποκλείεται ἄλλος παράγων, ὁποῖος π. χ. ἢ «ὕστερία» κ.τ.δ. Ἐκαστος τῶν ὄρων τούτων συνεζητήθη εὐρύτατα ὑπὸ τε τῶν ἀρχαιτέρων ἐκ τῶν παρισταμένων ἱατρῶν καὶ χειρουργῶν, καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων, οἵτινες ἐφαρμοζουσι τὰς συγχρόνους θεραπευτικὰς μεθόδους τῆς ἱατρικῆς καὶ τῆς χειρουργικῆς, ἐπεδωκίμασθησαν δὲ καὶ οἱ ἐπτά ὁμοφώνως.

Νεώτεροι εἰδήσεις ἀναφέρουν ὅτι ὁ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ νῦν γερμανικοῦ καθεστώτος ἀπολυθεὶς τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης θέσεώς του διάσημος καθηγητὴς τῆς συστηματικῆς θεολογίας Karl Barth ἐδήλωσεν ὅτι ἀντιμετωπίζει τὸ δυνατόν τῆς παραμονῆς του ἐν Γερμανίᾳ—παρὰ τὸ κατ' αὐτοῦ μέτρον—διότι πιστεύει ὅτι εἶνε καθήκον του «νά ἴσταται ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης».

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνήλθε κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην εἰς τὰς τακτικὰς αὐτῆς συνεδριάσεις.

—Μὴ ἀποδεξαμένου τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων ἕνεκα λόγων ὑγείας τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν χρεούσασαν Μητρόπολιν Λαρίσης ἢ Ἱερά Σύνοδος ἐκτιμήσασα τοὺς εἰρημένους λόγους, ἀνεκάλεσε τὴν πρᾶξιν αὐτῆς, οὕτω δὲ παρέμεινε εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ὁ Σεβ. Θεσσαλιώτιδος. Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἢ Ἱερά Σύνοδος, προβάσα εἰς τὴν ἀνάδειξιν Μητροπολίτου Λαρίσης, προήγαγεν εἰς αὐτὴν τὸν

Σεβ. Μητροπολίτην Κυθήρων Δωρόθεον, ὅστις ἐκ τῆς ἔδρας αὐτοῦ ἀπήνησεν εὐχαριστῶν. Σήμερον δὲ ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας παρέστη πρὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τελῶν τὸ μικρὸν μῆνυμα, εἶτα δὲ κατελεύσθη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου ἐτελέσθη τὸ μέγα μῆνυμα τῆς καταστάσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν Λαρίσης.

—Τὸ Ὑπουργεῖον Ὀρθοξευμάτων καὶ Παιδείας ἐδημοσίευσεν εἰς τὰ χθεσινὰ ἡμερησία φύλλα τὴν ἐξῆς ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἐν ὁμοίᾳ πρὸς τὴν χειροτονίαν τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Χριστουπόλεως :

«Ἐμμένω εἰς τὴν γνώμην μου, τὴν διατυπωθεῖσαν πρὸ ὀκταμήνου ἐν τῷ πρὸς τὸν Μαζαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ἀπαντητικῷ ἐγγράφῳ, πρὸς ἣν εἶναι σταθερῶς σύμφωνος, τόσον ἡ ἀριμοδία ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου, ὅσον καὶ ὁ εἰδικὸς νομικὸς σύμβουλος Ὀρθοξευμάτων καὶ ἡ πλειονότης τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων. Πρωτοσύγκελλος εἶνε ἐκκλησιαστικῆ ἔνδειξις διοικητικῆς ὑπηρεσίας. Τὸ περὶ μητροπολιτικῶν γραφείων διάταγμα θέλει τὸν Πρωτοσύγκελλον κληρικὸν «ἀγαθόν». Ἀλλὰ «κληρικός» δὲν εἶνε μόνον ὁ διάκονος καὶ ὁ πρεσβύτερος, εἶναι καὶ ὁ Ἐπίσκοπος. Καθ' ὃν δὲ λόγον οὐδαμῶς θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπέμβῃ ἡ πολιτεία εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Πρωτοσυγκέλλου διακόνου εἰς πρεσβύτερον, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὐδεμίαν ἀνάμειξιν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ πολιτεία εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ Πρωτοσυγκέλλου εἰς τὸν τρίτον βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης, τὸν κινούμενον ἐντὸς τοῦ κύκλου, ὃν διαγράφει ὁ νόμος διὰ τῆς λέξεως «κληρικός». Ἡ προαγωγὴ αὕτη εἶνε πρᾶξις καθαρῶς ἐσωτερικῆ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν αὕτη ἐδικαιούτο νὰ προσβῇ χωρὶς κἄν νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ Ὑπουργείου ἐφ' ὅσον δὲν ἐθίγητο κείμενος νόμος. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ προαγωγὴ ἐγένετο ἀδεία καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ διὰ κανονικῶν Ἀρχιερέων, ἡ ἐσωτερικὴ αὕτη ἐκκλησιαστικὴ πρᾶξις, ἡ μὴ θίγουσα τὸ πλαίσιον τῆς πολιτειακῆς ἐποπτείας, φέρει πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς κανονικότητος. Συνεπῶς οὔτε περὶ χειροτονίας ἀποβλεπόμενον πρόκειται, διότι ὁ χειροτονηθεὶς ἀνήκει εἰς μονήν, οὔτε περὶ βοηθοῦ ἐπισκόπου, οὐδ' ὁ θεσμός εἶνε κατηργημένος, οὔτε περὶ χειροτονίας μητροπολίτου, ἧτοι ἀρχιερέως ἐμπειπιστευμένου μητροπόλιν. Ὁ Πρωτοσύγκελλος ἐπίσκοπος οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς Ἐκκλησίας. Εἶνε καὶ μένει διευθυντὴς τῶν γραφείων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, μὲ ἕνα βαθμὸν ἱερωσύνης ἀνώτερον τοῦ ὃν τέως ἔφερον. Οὕτε ἀπὸ τὸν ὀργανισμόν τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας θὰ πληρώνεται, οὔτε μέλος τῆς ἱεραρχίας εἶνε. Ἡ ὑπαλληλικὴ του κατάστασις ἐξακολουθεῖ παραμένουσα ἡ αὐτὴ καὶ μετὰ τὴν προαγωγὴν του εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἱερωσύνης. Διὰ νὰ γίνῃ Μητροπολίτης, ἧτοι διὰ ν' ἀναλάβῃ διοίκησιν Μητροπόλεως, δέον νὰ ἐκλεγῇ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὑποψήφιοι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ καταστατικοῦ. Κατὰ ταῦτα δὲν εἶνε ἀκριβὲς ὅτι πρόκειται περὶ θέσεως μὴ νομοθετημένης. Διότι τὸ μνησθὲν διάταγμα τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1932 ἐκδοθὲν κατὰ ἐξουσιοδότησιν νομοθετικὴν καὶ ἔχον ἐπομένως ἰσχύον νόμου, χρώμενον τῷ ὄρῳ «κληρικός» νοεῖ προδήλως καὶ τὸν τρίτον βαθμὸν ἱερωσύνης δηλαδὴ τοῦ Ἐπισκόπου. Εἰς τὴν φερομένην ἐνστάσιν, ὅτι, τούτων οὕτως ἐχόντων, δύνανται νὰ γίνων Ἐπίσκοποι πολλοὶ Πρωτοσύγκελλοι ἀπαντῶμεν α') ὅτι βεβαίως τοῦ διατάγματος οὕτω μένοντος ὡς νῦν ἔχει, δύνανται ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν πάντως τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἧμεις πιστεύομεν ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶνε φειδωλὴ εἰς ἀξιώσεις ἀθρόον προαγωγῶν, β') ἀλλ' ἂν διεπιστοῦτο τάσις περὶ τοῦ ἐναντιοῦ ἡ πολιτεία θὰ εὐρίσκατο εἰς τὴν ἀνάγκην, τροποποιῶσα τὴν σχετικὴν διάταξιν νὰ περιορίσῃ τὴν φράσιν «κληρικός» μέχρι μόνον καὶ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης, ἀποκλείουσα ρητῶς τὸν τρίτον, ὅπερ νῦν δὲν συμβαίνει. Συνεπῶς ἅπας ὁ περὶ τὸ ζήτημα δημιουργηθεὶς θόρυβος στηρίζεται εἰς παρανόσιν τῆς ἀκριβοῦς θέσεως τοῦ ζητήματος».

—Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ Τριχίνας καὶ Σταγῶν ὡς Πρόεδρος

τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου πρὸ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων διωργάνωσιν γενικὸν ἔρανον ἀνά τὴν πόλιν διὰ κυριῶν, ὁ ἔρανος δὲ οὗτος ἀπέφερε περὶ τὰς τριάκοντα χιλιάδας δραχμῶν. Τὸ χρηματικὸν τοῦτο ποσὸν μετὰ ἐτέρων εἴκοσι χιλιάδων ἐκ τοῦ φιλοπτώχου Ταμείου, ἧτοι τὸ ὅλον πενήτηκοντα χιλιάδας, διένειμε διὰ τῶν ἐφημερίων τῆς πόλεως εἰς πασχούσας οἰκογενείας ἐπὶ τῇ βάσει καταλόγων συνταχθέντων ὑπὸ τῶν ἐφημερίων τούτων. Πρὸς τοῦτους ἐκ τοῦ αὐτοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου διετέθησαν περὶ τὰς δέκα χιλιάδας δραχμῶν διὰ τὴν παροχὴν γυμνασίου μετὰ κρέατος κατὰ τὰς τρεῖς μεγάλας ἑορτάς, Χριστουγέννων, νέου ἔτους καὶ Θεοφανείων εἰς ὑπὲρ ἑκατὸν πενήτηκοντα ἐν ταῖς Ποιικαῖς φυλακαῖς τῆς πόλεως κρατούμενους, εἰς τριάκοντα δὲ ἐκ τούτων γυμνησιούτσας διένειμεν ὁ αὐτὸς Σ. Μητροπολίτης μετ' ἐπιτροπῆς κυριῶν τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων ἰκανὰ ἐνδύματα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως ἰδρύσῃ ἐν τῇ μονῇ Τσιρεπίσι μόνιμον σχολὴν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἧς ἡ λειτουργία θὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου.

—Τὸ ἐπ' ἐσχάτων συγκληθὲν ἐν Σόφίᾳ Ἀρχιερατικὸν συμβούλιον μετὰ μακρὰς συζητήσεως ἔλαβε τὰς ἐξῆς ἀποφάσεις : Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἀρχιερέων πᾶσῶν τῶν ἐπαρχιῶν. Τὸ δὲ διοικητικὸν αὐτῆς συμβούλιον ἐκ μελῶν συνοδικῶν. Ἡ Ἱ. Σύνοδος συγκαλεῖ ἀνά τετραετίαν γενικὸν ἐκκλησιαστικὸν συνέδριον πρὸς τροποποίησιν ἄρθρων τοῦ Ἐξαρχικοῦ κανονισμοῦ. Ἀνάγκη νὰ ἐκλεγῶσι κανονικοὶ ἀρχιερεῖς διὰ τὰς χηρευούσας Νευροκοπίου καὶ Λόβιτις, τὸ Ἀρχιερατικὸν συμβούλιον παρεκάλεσε τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὅπως, ἐν περιπτώσει ἀδυναμίας πρὸς τὸ παρὸν, ὅπως νομιμοποίησιν τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ περὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐκκλησ. διοικήσεως, ἐπισπεύσῃ τὴν νομιμοποίησιν τῶν ἀκολουθῶν ἄρθρων : Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Ἐξάρχου καὶ πάντων τῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχιερέων. Τὸ Δ. συμβούλιον τῆς Ἱ. Συνόδου ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Ἐξάρχου καὶ τεσσάρων ἐπαρχιακῶν ἀρχιερέων ἐχόντων τοὐλάχιστον τριετὴ ἐπαρχιακὴν ὑπηρεσίαν. Ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τοῦ ἐν λόγῳ συμβουλίου γίνεται ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἀνά τετραετίαν. Ἡ Ἐκκλησ. Σύνοδος ἀποτελεῖται ἐκ πάντων τῶν ἀρχιερέων, ἐκ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν—ἂν ἦνε ὀρθόδοξος—ἡ τοῦ ἀντιπροσώπου του, ἐκ τριῶν λαϊκῶν, ἐνὸς ἱερέως ἢ διακόνου ἀκλεγομένων ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας, ἐξ ἐνὸς ἀντιπροσώπου ἐκάστης μονῆς καὶ ἐξ ἐξ προσώπων εἰδικῶν ἐξ ἐκάστου κλάδου τῆς ἐκκλησ. ζωῆς, ἀκλεγομένων ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου. Πρόεδρος τῆς ἐκκλησ. συνόδου εἶνε ὁ Ἐξάρχος ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ. Ἡ Ἐκκλησ. Σύνοδος συγκαλεῖται κατὰ τὸ α' ἔτος ἐκάστης τετραετίας, ἢ καὶ ὅποτε ἡ Ἱ. Σύνοδος ἠθέλη κρίνει εὐλόγον. Ἡ σειρά τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν αὐτῆς καθορίζεται δι' εἰδικῆς διατάξεως. Αἱ τροποποιήσεις τοῦ Ἐξαρχικοῦ κανονισμοῦ δὲν εἶχον συμφῶνους τρεῖς ἐκ τῶν μητροπολιτῶν, οἵτινες ἐδήλωσαν ὅτι δὲν θὰ μετάρχωσι πλέον τοῦ Ἀρχιερατικοῦ συμβουλίου. Τὸ Δ. συμβούλιον τοῦ κεντρικοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου συνηλθεν εἰς ἕκτακτον σύσκεψιν ὅπως μελετήσῃ τὰς ἀποφάσεις ταύτας τοῦ Ἀρχιερ. συνεδρίου.

—Μετὰ διαπραγματεύσεις μεταξὺ τῶν Ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Ὀρθοξευμάτων καὶ τοῦ ρώσου ἐν Σόφίᾳ ἐπιτετραμμένου, ὁ μέχρι τοῦδε κεκλεισμένος ρωσικὸς ναὸς τοῦ ἁγ. Νικολάου παρεδόθη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ κυριάρχου μητροπολίτου Σόφιας καὶ ἤρξατο λειτουργῶν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ παρεχωρήθη ἕτερος ναὸς, τοῦ ἁγ. Νικολάου ἐπ' ἴσης, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ἐνοριακὸς ναὸς τῆς ἐν τῇ βουλγαρικῇ πρωτεύουσῃ ἐγκατεστημένης ρωσικῆς παροικίας.

ΑΙΘΙΟΠΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Καθ' ἃ ἀναγράφεται ἐν τῷ λονδινίῳ ἐκκλησιαστικῷ τύπῳ, ὁ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ποιούμενος ἐν τῷ λονδινίῳ θεολογικῷ Κολλεγίῳ αἰδεσ. αἰθίῳφ Μάρκος Gregory ἐν τινι ναῷ τοῦ Λονδίνου ἐτέλεσε τὴν θείαν ἱερωσύνην τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων κατὰ τὸ ἀβυσσινιακὸν τυπικόν. Σημειοῦται, ὅτι τοιαυτὴ λειτουργία πρώτην φορὰν ἐτελέσθη ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ.

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ ἀρμένιος πατριάρχης Ἱεροσολύμων ὑπεσχέθη νὰ προσφέρει εἰς τὸν ἐσχάτως ἐπισκεφθέντα τὰ Ἱεροσόλυμα ἄγγλον ἐπίσκοπον Νέας Ὑερσέης διὰ τὸν ναὸν τοῦ τεμάχιου ἐκ τοῦ πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Κυρίου ἀποκλυσθέντος λίθου, ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας εὐρισκόμενον εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀρμενίων, ὡς ἐβεβαίωσε. Κατὰ τὴν παρα τοῖς Ἀρμενίοις παράδοσιν, ὅταν οἱ Πέρσαι ἐλεηλάτησαν τὴν Ἱερουσαλὴμ τῷ 614, ἀπεκόμισαν μεθ' ἑαυτῶν, μετὰ καὶ ἄλλων τροπαίων καὶ λαφύρων, τὸν τίμιον Σταυρὸν καὶ τὸν ἐν λόγῳ ἱερὸν λίθον. Ὁ τελευταῖος, ὅταν πλέον ἀνεκλήθη, ἦτο τεμαχισμένος, ἐν δὲ τῶν τεμαχίων του ἀπετέθη παρὰ τὸν ἅγιον Τάφον, ἄλλο δὲ ἐν τῷ ἀρμενικῷ ναφ τοῦ οἴκου τοῦ Καϊάφα, ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιών.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Οἱ «Ἐκκλησιαστικοὶ Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου ἀναγράφουν ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Γιβριλτάρ διεληθὼν διὰ Κωνσταντινῶν ἐπισκέφθη καὶ τὴν ἐν Χάλκη Θεολογικὴν σχολήν, ἐνθα γινόμενος μετὰ τιμῶν δεκτὸς εὖτις λίαν φιλόφρονος δεξιῶσως ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς Σχολῆς, μεταβάς δὲ καὶ εἰς Ἀγκυραν, ἐν συνεντεύξει μετὰ τοῦ τούρκου ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἴκωσε παρ' αὐτοῦ, σὺν ἄλλοις, καὶ ὅτι «ἡ ὄρχη τῆς λαϊκότητος» ἐν Τουρκίᾳ δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὴν τυπικὴν οὔτε τὴν δημοσίαν ἀναγνώρισιν τῶν ἀρχηγῶν θρησκευτικῶν σωματείων».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Νικολάου Ι. Ἐξαρχοπούλου. Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὰ ἔργα καὶ ὁ προσορισμὸς τοῦ φοιτητοῦ. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὴν ἐπίσημον εἴσοδον εἰς αὐτὸ τῶν πρωτοετῶν φοιτητῶν τῇ 31 Νοεμβρίου 1934. Ἀθῆναι, 1934.— Πολυτιμότεται ἐπικαιροὶ ὑποθήκαι πρὸς τοὺς νέους φοιτητάς, οἵτινες, τὸ πρῶτον εἰσερχόμενοι εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἔχουσιν ἀνάγκην διαφωτισμοῦ ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν ἐπιστημονικῶν σπουδῶν τῶν καὶ τὸ ἀνάλογον πρὸς αὐτὸν ἔργον. Κεφαλαιωδῶς ὁ κ. Πρυτάνης ἀνέπτυξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι, γινόμενοι φοιτηταί, πρέπει νὰ προβαίνουν εἰς μεμετημένην καὶ οἰοφρόνα χρῆσιν τῆς πανεπιστημιακῆς ἐλευθερίας, νὰ μὴ δέχονται ἄβασανίστως ἰδέας καὶ νὰ εἶναι προσεκτικοὶ ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν φίλων. Ὁ πρυτανικὸς οὗτος λόγος πρέπει νὰ κατασιτῇ ἐγκόλπιον παντὸς φοιτητοῦ.

Στίλπιονος Κυριακίδου Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Αἱ ἱστορικαὶ ἀρχαὶ τῆς δημόδους νεοελληνικῆς ποιήσεως. Λόγος Πρυτανικὸς (1934). Θεσσαλονίκη, Τύποις Μ. Τριανταφύλλου, 1934.

Ἰωάννου Β. Παπασωτηρίου καθηγητοῦ γυμνασίου Τρικάλων, τὰ Μετέωρα. Τρίκαλα, τύποις Χ. Πανουργιά, 1934.—Τὰ κατὰ καιροὺς ἐν ἐφημερίδι δημοσιευθέντα ἄρθρα του περὶ τῶν ἱστορικῶν μονῶν τῶν Μετεώρων ἐκδοὺς εἰς τεῦχος ὁ φιλάρχαιος σ., ἐν αὐτῷ μετὰ τὰ ἀπαραίτητα εἰσαγωγικά περὶ τῶν Μετεώρων γενικῶς περιγράφει πρῶτον μὲν τὰς ἐν ἐνεργείᾳ ἐπ' αὐτῶν 4 μονάς, δεύτερον δὲ τὰς μὴ ἐν ἐνεργείᾳ 9, τρίτον τὰς ἡρειπωμένας 10 καὶ τελευταῖον τὰς τέλεον ἐκλιπούσας 3. Περὶ ἐκάστης τῶν μονῶν παρέχεται πᾶσα ἱστορικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ καθ' ὅλου πληροφορία, οὕτω δὲ τὸ ἀνὰ χεῖρας τεῦχος ἀποτελεῖ οὐ μόνον χρήσιμον ὁδηγὸν διὰ τοὺς ἐπισκέπτας τῶν ἐν λόγῳ μονῶν, ἀλλὰ καὶ πηγὴν παντοίων περὶ αὐτῶν πληροφοριῶν διὰ πάντα φιλόσπουδον.

Χαρ. Δ. Παναγιωτοπούλου. Κατηχητικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1935. Ἔτος Α'. Ἀθῆναι 1935.

Ἐδσταθ. Σταθοπούλου καθηγητοῦ, Ὅσοι ζωντανοί, ἐμπρός! Τύποις Ἀδ. Ζάκα, 1935.—Σκοπὸς τοῦ βιβλιδίου τούτου εἶναι νὰ παρακινήθωσιν «ὅσοι εἶναι ἀκόμη ζωντανοὶ καὶ ὕγιεις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, ὅσοι ποιοῦν καὶ ὀλιβρονταὶ διὰ τὴν ἀρχαιότητα τῆς ἐποχῆς» νὰ ἀναλάβωσιν ἀγάπᾳ κατὰ τῶν ἐπιχωριαζουσῶν σήμερον διαλυτικῶν τῶν κοινωνικῶν θεωριῶν, δεδομένου ὅτι ἡ σοβοῦσα κρίσις εἶναι κυρίως ἠθικὴ, θεραπεύεται δὲ μόνον διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν. Τὸν νεαρὸν θεολόγον σ. διακρίνει πίστις καὶ ἐνθουσιασμὸς καὶ ζωηρὰ

ἔφεσις νὰ προσφέρῃ καὶ αὐτὸς κατὰ δύναμιν τὸ λιθάριον του εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, δι' ὧν καὶ μόνον ἐξυγιαίνονται τὰ ἄτομα καὶ αἱ κοινωνίαι.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

'Αριθ. Πρωτ. 156 Ἐν Ἀθῆναις τῇ 9 Ἰανουαρίου 1935

Κλήσις

Πρὸς τὸν Ἱεροδιάκονον Πάμφιλον Βατοπαιδινὸν

Προσκαλεῖσαι, ὅπως ἐμφανισθῆς τῇ 21ῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1935, ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ καὶ ὥρᾳ 10 π. μ. ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἵνα δικασθῆς κατηγορούμενος ὅτι συνελήφθης ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας Ν. Φαλήρου μετὰ τινος γυναικὸς ποιούμενος χρῆσιν ναρκωτικῶν, δι' ἣν αἰτίαν καὶ συνελήφθης ὑπ' αὐτῆς.

Ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανισεῶς σου θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἡ παρούσα δημοσιευθῆτω δις διὰ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» καὶ διὰ μιᾶς ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν συνωδὰ τῷ ἄρθρῳ 55 τοῦ κωδικοποιηθέντος Νόμου 5383 «περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

'Αριθ. Πρωτ. 155 Ἐν Ἀθῆναις τῇ 9 Ἰανουαρίου 1935

Κλήσις

Πρὸς τὸν Ἱεροδιάκονον Βασ. Λαζαρίδην

Προσκαλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς τῇ 21ῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1935, ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ καὶ ὥρᾳ 10 π. μ. ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ κλοπῇ διαφόρων ἀντικειμένων ἐκ καταστημάτων κατὰ διαφόρους ἐποχάς, δι' ἣν αἰτίαν καὶ συνελήφθης ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν. Ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανισεῶς σου θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἡ παρούσα δημοσιευθῆτω δις διὰ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» καὶ ἀπαξ διὰ μιᾶς ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν, συνωδὰ τῷ ἄρθρῳ 55 τοῦ κωδ. Νόμου 5383 «περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας.

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα ὅπως ἐντὸς 20 ἡμερῶν ὑποβάλλωσιν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρ. 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐνοχ. νόμου 5439 ὁριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακλήρῃν ἑποψηφίων ἱερέων τῆς χηρευσάσης ἐνορίας Ἀγ. Δημητρίου τοῦ χωρίου Ἀρτικίου τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας. Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 20 12—34 † Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἀνδρέας.

—Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα ὅπως ἐντὸς δύο μηνῶν ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐνοχιακοῦ νόμου 5439 ὁριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακλήρῃν ἑποψηφίων τῆς ἐνορίας τῶν χωρίων ἁγίου Ἡλία—Πρασινάδου τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας. Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 19ῃ Ἰανουαρίου 1935 † Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἀνδρέας.

Τύποις «Φοῖνικος» ὁδὸς Σταδίου, 44, Ἀθῆναι